№ 291. Poniedziałek 21. Grudnia 1857. Rok wydania 47.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Uczta dyplomatyczna. — Redukcya stanu armii.)

Wiédeń, 18. grudnia. Na cześć imienin Jej Mości Królowy angielskiej wyprawi kr. angielski ambasador, sir Hamilton Seymour, na dniu 22. b. m. wielką ucztę dyplomatyczną.

— Redukcya czynnego stanu armii, nakazana dekretem Jego c. k. apost. Mości, rozpoczęła się z d. 1. b. m. rozpuszczeniem na urlop żołnierzy nadliczbowych. Tym sposobem umniejszył się czynny stan w każdej kompanii czwartych batalionów piechoty o 20 szeregowców, w każdej kompanii sanitarnej o 7 podoficerów, 1 trębacza i 50 szeregowców, w każdym eskadronie kirysyerów o 20 jezdnych i 2 niejezdnych, a u huzarów i ułanów o 30 jezdnych i 3 niejezdnych szeregowców. Wszystkie rezerwowe kadry jazdy zostały zupełnie rozwiązane. W artyleryi zaszła także znaczna redukcya. W 3., 5. i 7. pułku ograniczono konne bateryе, a wiele pociągów rozwiązano zupełnie. W każdej kompanii inżynierów ubyło 25. żołnierzy, mianowicie 4 podoficerów, 1 trębacz i 20 szeregowych, zaś w każdej kompanii pionierów 4 podoficerów, 1 trębacz, 5 nadpionierów i 15 pionierów, a pociągi umiejscowiono do połowy tak co do ludzi jakoteż i co do koni. Z flotyli rozwinięto eskadrę na jeziorze Garda i jedną kompanię flotyli na Dunaju.

Instrukcya względem zniesienia serwitutów.

(Ciąg dalszy.)

§. 78. Komisy krajowa ma przy uskutecznianem według §. 10. patentu z 5. lipca 1853 rozstrzyganiu punktów spornych zważać na istniejące dowody i przy dokładnie przedsiębranem rozważaniu ich oceniać moc dowodzącą pojedynczych dowodów podług głównych zasad regulaminu sądowego.

Pozostawia się jednak jej sądowi, także takim dokumentom i zeznaniom świadków, któreby podług postanowień regulaminu sądowego niestanowiły żadnego zupełnego dowodu, przyznawać moc takiego dowodu, jeśli mająca się udowodnić okoliczność albo partya w sposób uzupełniający zaprzysięga, albo jeśli zresztą po dokładnem rozważeniu zachodzących stosunków niemoże być wykazana żadna uzasadniona wątpliwość co do jej prawdziwości.

§. 79. W rozstrzygających powodach wyroku muszą być każdą razą podane dokładnie służące mu za podstawę rzeczywiste okoliczności, które komisya krajowa przyjęła za prawdziwe lub udowodnione, z przytoczeniem odnośnych uzasadnień, i prawne postanowienia, na których opiera się wyrok, mają być zacytowane.

§. 80. Komisya krajowa ma swoje uzasadnione wyroki sama oznajmiać partyom.

Doręczanie wyroków ma być uskuteczniane za pośrednictwem urzędów powiatowych lub komisyi lokalnej, która też ma być zawsze uwiadamiana o wydanym wyroku i uskuteczniać oddanie jego w ręce partyi lub ich pełnomocników, ustanowionych do odbierania rezolucyi.

§. 81. Jeśli komisya krajowa uzna za rzecz stosowną, potwierdzić ugodę przedłożoną jej podług §. 51 tej instrukcyi, natenczas ma oznajmić partyom w sposób przepisany §. 80 całkowitą treść przyzwolonej ugody.

Drugi ustęp.

O wykazaniu i oznaczeniu wszystkich postanowień wyroku względem spłacenia lub regulacyi.

§. 82. Gdy rzeczywiste i prawne stosunki prawa użytkowania są już oznaczone potwierdzoną ugodą partyi lub prawomocnym wyrokiem, a w ten sam sposób także dalej postanowiono, że prawo użytkowania:

a) albo całkowicie albo częściowo albo tylko na pewny czas ma być uregulowane (§. 15. patentu);

b) że i o ile, a oraz w jaki sposób ma nastąpić spłacenie jego (§. 24. patentu),

tedy mają być w przypadku *a)* bliższe postanowienia regulacyi we wszystkich stosunkach, zatem pod względem rozciągłości, miejsca i sposobu ich wykonania, czasu, trwałości i miary użytku i t. p. z uwagą na mające się osiągnąć przezto jak najmożliwsze uwolnienie gruntu i z uwzględnieniem rozporządzeń §§. 16—23 patentu dokumentnie oznaczone, w przypadku *b)* zaś zniesienie prawa użytkowania i przeznaczone natomiast wynagrodzenie osobnym wyrokiem orzeczone.

§. 83. Komisya krajowa ma wszelkie rozpoznania, pertraktacye i wnioski, potrzebne do powzięcia jej wyroków względem regulacyi i spłacenia, w których ma być zawsze zawarty wyraźnie także termin rozpoczynającej się prawomocności regulacyi lub spłacenia, polecać zazwyczaj tej komisyi lokalnej, która prowadziła pertraktacyę względem rozpoznania i oznaczenia rzeczywistych i prawnych stosunków, jako też względem możliwości spłacenia lub regulacyi będącego w kwestyi uprawnienia, i w tym celu ma przesłać jej dotychczasowe akta pertraktacyi z uważanemi za potrzebne lub stosowne rozkazami.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Portugalia.

(Słabość łagodnieje. — Kortezy zgromadziły się.)

Lizbona, 9. grudnia. Powietrze jest ciągle pogodne i chłodne, spodziewają się zatem, że febra ustanie zupełnie. W dziesięciu dniach po d. 7. grudnia wydarzyło się 892 wypadków słabości a 385 wypadków śmierci; w poprzednich dziesięciu dniach było 1612 wypadków słabości i 598 wypadków śmierci. Kortezy zgromadziły się dzisiaj. Deputowany za Madejrę pan Jose Silvestre Ribeiro został mianowany ministrem sprawiedliwości.

Hiszpania.

(Uroczystości dworu. — Amnestya.)

Madryt, 8. grudnia. Królowa przyjmowała przedwczoraj na uroczystem posłuchaniu Msgr. Barili, nuncyusza papieskiego. Po ceremonii urzędowej rozmawiała Królowa poufale z nuncyuszem, i dowiadywała się o zdrowie Ojca świętego. — Wczoraj o godzinie trzeciej odbył się z największą uroczystością chrzest księcia Asturyi. — Zaraz po chrzcie nastąpiło w królewskim apartamencie uroczyste doręczenie krzyża zwycięztwa, które księstwo Asturyi przeznacza nowonarodzonemu księciu, równie jak udekorowanie księcia orderem Złotego runa, Karola III., Izabeli Katolickiej i św. Jana Jerozolimskiego. Król w towarzystwie Infantki Maryi Izabeli, Franciszki d'Assisi, Infantki Maryi Ludwiki Ferdynandy i księcia Montpensier, udał się do apartamentów Królowej, poczem wystąpiła mianowana przez księstwo Asturyi komisya złożona z panów Mon, margrabi Pidal, księcia S. Miguel i innych. Komisya miała polecenie ofiarować księciu sławny krzyż żelazny, który za chorągiew nosili Pelagiusz i jego następcy przeciw Maurom i który w katedrze w Oviedo jest przechowany. Zowie się „Krzyż zwycięztwa" i ma napis: „*In hoc signo vincitur inimicus.*" Przy doręczeniu insygniów w brylantach miał pan Mon przemowę do Króla.

Gazeta ogłosiła król. dekret z 7. b. m., który brzmi: Życząc sobie urodziny Mego dostojnego Syna obchodzić aktem łaski, rozporządziłam w porozumieniu z Moją radą ministeryalną, jak następuje: Art. 1. Nadaję zupełną i powszechną amnestyę wszystkim

tym, którzy z Hiszpanii są wydaleni, albo za polityczne, nie zaś za zwyczajne przestępstwa są ścigani. Art. 2. Co się tyczy prowincyi kolonialnych, przynależny minister Mój zaproponuje mi, co będzie stosowne itd.

Anglia.

(Bliski szturm na Kanton. — Wiadomości z Nowego Yorku. — Sprawy parlamentu. — Ostatnie posiedzenie przed świętami.)

Londyn, 15. grudnia. Dzisiejszy numer dziennika *Times* donosi, że 3000 żołnierzy i majtków uderzą na Kanton, i odcinając Pekingowi dowóz żywności, będą się starać wymódz wolny przystęp do stolicy chińskiej, i zająć stale kilka ważniejszych punktów strategicznych.

— Z Nowego Yorku nadeszły pomyślniejsze wiadomości handlowe, sięgające aż po dzień 2. grudnia. Z Kalifornii przybyła nowa przesyłka złota. — Nikaragua wypowiedziała wojnę Kostaryce.

— Na pierwsze posiedzenie parlamentu po feryach Bożego narodzenia zapowiedział członek Izby niższej sir Tomasz Duncombe wnieść rezolucyę, aby baron Rotschild złożył przepisaną przysięgę parlamentarną według formy, obowiązującej jego sumienie i zgodnej z jego wyznaniem religijnem. Prezydent wschodnio-indyjskiej kontroli, sir Vernon Smith odpowiedział na wniesioną w parlamencie interpelacyę, jak będzie rząd postępował z indyjskimi powstańcami, że należałoby życzyć, aby mniej winnych Sepojów karano deportacyą, niepodobna bowiem tracić wszystkich rokoszan do jednego. Kwestya ta jednak nasuwa rozliczne trudności i zajmuje rząd od dawna. Rząd indyjski ma prawo deportować tylko do jednej z odleglejszych swych kolonii, n. p. do Penang, przy tak wielkiej zaś liczbie zbrodniarzy jest to istnem niepodobieństwem. Wybór innej kolonii wymaga wielkiej oględności, a rozumie się samo z siebie, że rząd Jej Królewskiej Mości nie użyje do tego żadnego kraju wbrew woli i życzeniom mieszkańców. Zresztą każda potrzebna uchwała w tym względzie będzie musiała wyjednać naprzód potwierdzenie parlamentu. Na zapytanie co do znanej petycyi kupców kalkuckich oświadczył lord Palmerston, że petycya ta wymierzona była do niego samego. Według zachowywanej od dawna reguły powinna jednak każda skarga przeciw polityce gubernatora przechodzić przez własne jego ręce, aby dołączając do niej zaraz swoje wyjaśnienia, mógł rządowi przedstawić od razu cały skład rzeczy. Ztąd też poczytał lord Palmerston za stosowną zwrócić kupcom kalkuckim wniesioną petycyę, zalecając im, ażeby zastosowali się do zwyczaju i przedłożyli swe żałoby na ręce samego gubernatora.

— Przed odroczeniem parlamentu na ferye świąteczne odbyły jeszcze obie Izby w dzień 12. grudnia krótkie posiedzenie. W *Izbie wyższej* oświadczył minister wojny lord *Panmure* w imieniu naczelnego wodza, księcia Cambridge, że wszystkie obiegające w Anglii pogłoski o nieporozumieniach lorda Campbell z jeneralnym gubernatorem nie mają najmniejszej podstawy prawdziwej. W dowód tego odczytał minister wyciąg z listu jenerała sir Collina Campbell, pisanego do księcia Cambridge pod d. 26. października. Naczelny wódz armii indyjskiej zapewnia w liście tym najuroczyściej, że czuje się wielce zobowiązanym lordowi Canning, i że zostaje z nim zawsze w jak najlepszem i najserdeczniejszem porozumieniu.

— W *Izbie niższej* wyraził lord *Palmerston*, że w ciągu bieżącej sesyi zamierza rząd wnieść bil względem podatków kościelnych. Minister spraw wewnętrznych sir *G. Grey* użalał się następnie na brak zarobku dla robotników po rozmaitych dzielnicach fabrycznych, na co zrobił uwagę p. *Newdegate*, że nie jest bynajmniej w mocy rządu zaradzić podobnym niepomyślnym stosunkom. Można się jednak spodziewać, że stan rzeczy przybierze wkrótce pomyślniejszy charakter. Następnie na wniosek ministeryum odroczyła się *Izba niższa* podobnie jak i Izba parów aż do d. 4. lutego przyszłego roku.

Francya.

(Królowa Krystyna. — Flotyla rosyjska. — Budżet miasta Paryża. — Siostry miłosierdzia do Chin. — Ludność muzułmańska w Algieryi.)

Paryż, 15. grudnia. J. M. Królowa Krystyna przybyła w sobotę w towarzystwie swego małżonka z Rouen do Marsylii.

— Flotyla rosyjska, która od 15 listopada stała w Cherbourgu, wypłynęła przedwczoraj w dalszą podróż z przystani.

— Budżet miasta Paryża wnosi tą razą 41 mil. fr. w wydatkach zwyczajnych a 14 w wydatkach nadzwyczajnych, nie wliczając w to coroczny 16 mil. fr., które pochłaniają procenta długu miejskiego. Z ogłoszonych wykazów przytaczają dzienniki niektóre data ciekawsze: Utrzymanie gwardyi narodowej i gwardyi paryskiej potrzebuje rocznie 2,300 000 fr. Na pielęgnowanie chorych i inne cele dobroczynne dostaje miasto 7 mil. fr. do dochodów szpitalnych. Bruk miejski kosztował dotychczas 3 mil. na rok, teraźniejszy zaś system makadamizowania pociąga za sobą jeszcze 1,500.000 fr. więcej. Utrzymanie przechadzek publicznych wymaga 1,200.000 fr., a sam lasek buloński pochłania 500.000 fr. W teraźniejszym budżecie znajdują się także i 10.000 fr. wypuszczane od roku 1813, a zaprowadzone na nowo dekretem z d. 3. kwietnia 1856. Jest to roczna pensya, przyznana byłemu paziowi Cesarza Napoleona I. p. Gevers za to, że pierwszy doniósł radzie gminnej o narodzeniu się króla rzymskiego.

— Dwadzieścia pięć sióstr reguły ś. Wincentego de Paula udało się do Chin w usługi szpitalów marynarskich.

— Dekoracye na nowy rok będą rozdawane tylko między armię i marynarkę, jak obiegają pogłoski.

— *Monitor* podaje w swej części urzędowej sprawozdanie ministra wojny, który zwraca uwagę Cesarza na przykre położenie muzułmańskiej ludności w mieście Algierze. Dwa główne powody sprowadziły zubożenie znacznej części mieszkańców arabskich. Porwani prądem spekulacyi posprzedawało wielu w pierwszych chwilach swe majątki nieruchome, nie mogąc co do przemysłowości wytrwać konkurencyę ludności europejskiej. Przed zajęciem Algieru istniało nadto wiele fundacyi religijnych, które uchwałą z d. 7. grudnia 1830, wcielono do dóbr skarbowych, obawiając się pozostawiać tak znaczne fundusze w rękach przewodźców religijnych właśnie w tej porze, gdzie fanatyzm najwyższego dochodził stopnia. W miejsce tych fundacyi rozdzielano zapomogi między stare sługi i jałmużny między ubogich miejskich, na co budżet w r. 1857 wynosił 113.510 fr. Suma ta nie jest jednak dostateczną, bo z 1985 rodzin pobierało tylko 694 po 2 fr. na miesiąc. Minister wojny poczytuje za rzecz stosowniejszą użyć tych 113.510 fr. na zakłady dobroczynne, i ztąd też wnosi utworzyć 1) dom ochrony dla małych dzieci od 2 do 7 lat, 2) pewną liczbę wolnych miejsc w zakładach naukowych dla młodych muzułmanów, 3) zakład dla młodych dziewcząt muzułmańskich, aby ćwiczyły się w robotach ręcznych; 4) garkuchnie oszczędne dla mahometańskiej ludności; 5) szpital dla muzułmanów, złożonych lekszemi chorobami. Koszta tych zakładów zagarną 50.684 fr., tak, że na wsparcie ubogich pozostanie jeszcze nadwyżka 62.826. Dla odpowiedniego wykonania tych wniosków zaleca minister zawiązać osobne bióro dobroczynności w Algierze. Bióro to ma rozdzielać wsparcia, przyjmować datki dobrowolne, zapisy itp. Dekret cesarski z d. 5. grudnia potwierdza wszystkie propozycye ministra.

Belgia.

(Okolnik ministra względem zachowania się wojskowości. — Wybory.)

Bruxela, 13. grudnia. *Monitor belgijski* ogłasza okolnik ministra wojny, wydany względem zachowania się wojskowości w obec władz cywilnych podczas zaburzeń i rozruchów ulicznych. Dzienniki zagraniczne przytaczają z niego ustęp następujący:

„Władze wojskowe powinny odpowiadać niezwłocznie wezwaniom zwierzchności cywilnych podczas wszelkich rozruchów, grożnych zbiegowisk i wszelkiego innego rodzaju zaburzeń. Wszakże władza cywilna nie może w żadnym względzie mieszać się w postępowanie wojskowości, jeśli tylko stanie się zadość jej wezwaniu. Oznaczenie sił wojskowych, wybór broni, zajmowanie obronnych stanowisk przysługa dowodzącemu oficerowi pod jego własną odpowiedzialnością. Władza wojskowa powinna porozumieć się z burmistrzem lub jego zastępcą, aby wspólnie z nim albo też w razie potrzeby z samym gubernatorem prowincyi obmyślić środki policyjne i przeszkodzić w porę zbiegowiskom i rozruchom. Wojskowość może bez wezwania władz cywilnych działać z własnego popędu tylko w takich wypadkach, gdy otwartych napadów, gwałtów, lub pokrzywdzeń osób i cudzych własności. W razie oporu wolno jej nawet zrobić użytek z broni. Oprócz tych wypadków doraźnych może wojsko wtedy tylko używać zbrojnej przemocy, jeśli zawezwie je do tego trzykrotnie burmistrz, rajca lub komisarz policyi... Ścisłem zachowaniem niniejszych przepisów zapobieże się wszelkim niedogodnym sporom między wojskowością a władzą cywilną, a pozyska się zarazem prawne środki przytłumić wszelki rozruch zaraz w pierwszym zarodzie.

Bruxela 6. grudnia 1857. — Minister wojny, *C. Berten.*"

— W swej części nieurzędowej zapewnia *Monitor belgijski*, że według otrzymanych raportów urzędowych odbyły się wybory po wszystkich okręgach w jak największym porządku, a mimo zwyczajnego w podobnych razach wzburzenia umysłów nie przyszło nigdzie do zakłócenia spokoju.

Włochy.

(Infant Don Ferdynando w przejeździe. — Odezwy do liberalnych członków turyńskich. — Wyświęcenie Lucyana Bonapartego.)

— Jego Mość Infant Don Ferdynando Bourbon przybył dnia 10. b. m. z Modeny do Parmy, i tego samego dnia jeszcze udał się w dalszą podróż do Piacency.

— W Turynie wychodzące dzienniki *Gazetta del Popolo* i *Fischietto* zawierają od kilku dni odezwy do liberalnych deputowanych, aby na zagajenie parlamentu przybywali i pilnie uczęszczali na obrady, które w każdym razie toczyć się będą względem wyborów. Dziennik *Fischietto* zagraża podać portrety tych deputowanych, którzy nie usłuchają głosu odezwy. Dziennik *Gazetta del Popolo* wróży złą przyszłość dla tych, co trzymać się będą dawnego systemu. Sądzą na pewno, że podobne pogróżki osięgną swoje, jednak nie spodziewają się, aby na ministeryum szczególny wywarły wpływ.

Rzym, 4go grudnia. Książę Lucyan Bonaparte synowiec Cesarza Francuzów, dotąd diakon, otrzyma dnia 13. b. m. z rąk Ojca Św. poświęcenie na kapłaństwo; będzie to zatem drugi kapłan, który od czasów wstąpienia na tron papieski Piusa IX otrzymuje to wyszczególnienie.

Niemce.

(Zwołanie stanów hanowerskich.)

Hanower, 15. grudnia. Dzisiejszy dziennik *Hanowersche Zeitung*, zawiera królewską proklamacyę, powołującą stany króle-

stwa. Ta proklamacya powołuje stany na pierwsze posiedzenie 14. sejmu na wtorek dnia 28. lutego 1858 r.

Rosya.

(Sprawa uwolnienia poddaństwa. — Miasto Petrowsk. — Przysięgi. — Wiadomości bieżące.)

Petersburg, 5go grudnia. Do dziennika *Bresl. Ztg.* donoszą: Rząd postanowił stanowczo pewną normę emancypacyi chłopów. Według tej normy ma emancypacya nie na raz nastąpić, tylko stopniowo, a mianowicie w trzech porach czasu. W pierwszej porze ma być uregulowany stosunek z państwem włościan do gleby przywiązanych; to jest, egzystencya polityczna włościan ma być przyznana, a zakres obowiązków poddańczych dokładnie oznaczony; w drugiej porze ma być poddaństwo zniesione, a w trzeciej mają pańszczyznę zmienić na stałe czynsze, i tem spłaceniem czynszu sprowadzić stopniowo przejście do własności. A ponieważ zadaniu pierwszej emancypacyjnej pory zostało już za panowania ś. p. Cesarza Mikołaja dokonane, więc obecnie przystąpi rząd najpierwej do rozwiązania zadania z drugiej pory, to jest, do zniesienia poddaństwa i zaprowadzenia podobnego stosunku pomiędzy włościanami a właścicielami dóbr jaki istnieje w królestwie Polskiem. Wykonanie prac trzeciej pory to jest emancypacyi zostawiono na czas późniejszy.

— Cesarz rozkazał założyć portowe miasto w pobliżu twierdzy Petrowsk nad kaspijskiem morzem, i osiedlającym się zapewnił niektóre prawa i wolności. To miasto nosi to samo nazwisko jak twierdza, i w każdym razie osiągnie wkrótce wielkie znaczenie, gdyż pod względem handlu z Tyflidą równie jak z Persyą i innemi nad wschodnim brzegiem kaspijskiego morza położonemi miastami, stoi wyżej niżli Astrachan. Obecnie zostaje w zależności wojskowej komendanta wojsk na kaspijskiem morzu, księcia Orbeliana.

— Roman Sanguszko właściciel dóbr na Wołyniu, który w 1831 roku sądowym wyrokiem utracił tytuł księcia, otrzymał godność swą w drodze cesarskiej łaski w nagrodę za skruchę i późniejszy dobry sposób myślenia.

Według zaszłej zmiany w istniejących przepisach, będą odtąd przysięgi służby wykonywane tylko przy wstępie w wojskową albo cywilną służbę nie zaś przy każdym awansie na wyższy stopień. Równocześnie znosi się osobna dla ministrów, wicesekretarzów państwa i najwyższych prokuratorów rota z dnia 2. marca 1711 r. Jednak dla członków rady państwa, dla pupilarnych kolegów i wojennych sądów pozostają te osobne przysięgi.

Księstwa Naddunajskie.

(Senat serbski uzupełnia się. — Dzień św. Andrzeja.)

Z Belgradu donoszą dziennikowi *Pesther Lloyd* pod dniem 10. grudnia:

„Senat uzupełnia się powoli nowemi mianowaniami; i tak mianowano książęcym dekretem z dnia 20. listopada (2. grudnia) senatorami naczelnika aleksińskiego obwodu, majora i książęcego honorowego adjutanta Jowizę Nikołajewicza; i naczelnika walewskiego obwodu, majora Jefrema Gawryłowicza.

Dnia 25. listopada (7. grudnia) zgromadzili się jako w dniu imienin Jego książęcej Mości wszyscy dygnitarze z życzeniami w konaku księcia. Wszyscy zostają w oczekiwaniu, gdyż w dniu św. Andrzeja patrona kraju dnia 30. listopada (12. grudnia) mają jak w każdym roku liczne nastąpić ułaskawienia. A chociaż niespełnią się zupełnie przesadne niektórych osób nadzieje, że książę uwolni w dniu tym wszystkich sprzysiężonych, to przecież można przyjąć, że zasądzonym zdejmą kajdany; w tym względzie miały już wyjść stosowne rozporządzenia.

Montenegro.

(Zgoda pograniczna z Turkami. — Przedaż dóbr skonfiskowanych.)

Z czarnogórskiej granicy donoszą dziennikowi *Agr. Ztg.* pod dniem 30. z. m.: Rezydującym w Skutarach konzulom powiodło się, przytłumić wszelkie na rozmaitych punktach turecko-czarnogórskiej granicy zachodzące nieprzyjacielskie kroki, a mianowicie zawarto prowizoryczny układ, że książę Daniło ma wybierać daniny w prowincyach Wasojowicz, Zubci i Kruszwica oraz mieć nad temi prowincyami zwierzchnictwo, zaś wybrane pieniądze ma zwrócić właściwemu Baszy. I rzeczywiście zwrócił książę po odtrąceniu administracyjnych kosztów wszelkie w pomienionych prowincyach wybrane podatki Baszom księstw Albanii.

— Odwołanie francuskiego konzula z Skutar wywarło w Cetynii wielkie wrażenie.

— Przedaż konfiskowanych dóbr trwa ciągle; obliczają, że to przyniosło najmniej 50.000 złr. dochodu.

Turcya.

(Najnowsza poczta lewantyńska. — Punkta handlowe na czarnem morzu otwarte.)

Konstantynopol, 12. grudnia. Porta wydała pod dniem 1. grudnia depeszę okolnikową do swoich ajentów dyplomatycznych, w kórej protestuje przeciw uchwałom dywanów. Nadesłana tu z Bukaresztu depesza potwierdza, że dywan wołoski postanowił jednogłośnie, niezajmować się sprawami wewnętrznej administracyi. — Amerykański poseł Spencer doręczył swoje pismo odwołujące. — Zamieszkali tu Anglicy doręczyli lordowi Stratford adres gratulacyjny. — Iskender Basza, który jechał z Omerem Baszą do Bagdadu, umarł w drodze. — Część muru miejskiego Galaty zwaliła się i do 20 ludzi zostało przytem uszkodzonych. — C. k. internuncyusz wydał odezwę dla wspierania mieszkańców Moguncyi. — Paropływ „Pharamond“ rozbił się w pobliżu Warny; podróżnych i załogę uratowano. — Z Aten donoszą, że Izby ukończyły już swoje wybory.

— Względem ograniczenia żeglugi na wschodniem wybrzeżu czarnego morza donoszą, że rosyjskie poselstwo oświadczyło innym gabinetom, iż kwarantany i celne składy istnieją dotąd tylko w Anapie, Sukhum-Kale i Redut-Kale i że cudzoziemskim okrętom wolno tylko do tych trzech punktów zawijać. Dziennik *Nord* zawiera teraz oświadczenie to dosłownie, i wróży z tego, że jeśli będzie możliwem, urządzą się także na innych punktach podobne zakłady.

Azya.

(Telegram z Bombaju. — Regulamin młodym oficerom.)

East India House ogłasza następujący telegram z Alexandryi z d. 5. grudnia. „Bombaj, 17. listopada 1857.

Jenerał sir Collin Campbell osiągnął Cawnpore na d. 4. listopada, i spiesząc w 5000 żołnierza rozmaitych rodzajów broni w odsiecz Luknowa, przeszedł Ganges d. 9. listopada. Jenerał Windham dowodzi rezerwą w Cawnpore. Korpus pułkownika Greathed stanął w Cawnpore na d. 26. października a d. 1. listopada wyruszył pod wodzą brygadyera Grant w 5000 ludzi i z znacznemi zapasami żywności do Allumbaghu, gdzie będzie oczekiwał jenerała Campbell. Oddział angielski o 500 żołnierzach pod wodzą pułkownika Powel wyparł rokoszan dynaporskich z silnego stanowiska pod Binder niedaleko Futtehpore i zdobył dwa działa. Sam pułkownik Powel poległ w walce. Wiadomości z Sangur i Dżubulpore nie wróżą nic dobrego. Major Erskine dopomina się usilnie posiłków. Hufiec brygadyera Stuart odszedł już w te strony z Mhowa. Kontyngens w Mahedpore podniósł rokosz na d. 8. listopada i zamordował 2 ze swoich oficerów. W tej chwili donosi jednak telegram, że wojsko z Mhowa zadało mu klęskę i zabrało wszystkie działa. W Radżputanie nie przyszło do nowych wybuchów, ale powstańcy z Rewah-Thakur i Dżodhpure stoją jeszcze pod bronią. Na wzmocnienie jenerała Lawrence wyruszyło z Guzerat 500 żołnierza piechoty. W prezydencyi bombajskiej panuje spokój, tylko z Bhilami w Khandeish toczy się jeszcze zwycięzka walka. Okręt „Dżengis Chan“ zawinął do Bombaju z 3 pułkiem dragonów i 86 pułkiem piechoty. W Scinde i Pendżabie, tudzież w państwie Nizam nie pojawiły się nowe zaburzenia. Bezpośrednie wiadomości z Kalkuty sięgają po dzień 9. listopada a nie podają nic ważniejszego.

Tryest 11. grudnia minuta 15 rano. H. Johnson Raven.“

— Aby młodym oficerom wyprawianym do Indyi ułatwić ile możności położenie, doręczono każdemu za przyzwoleniem sir Collina Campbell regulamin zachowania się pod względem sanitarnym w klimacie indyjskim. Regulamin ten wypracował lekarz pułkowy James Harrison. Zawiera on w treściwej krótkości najpotrzebniejsze przepisy sanitarne co do marszu, ubioru, pożywienia itd. Najlepszą porą do marszu mają być godziny ranne. W dwie godziny po wschodzie słońca powinnoby wojsko zatrzymać się już do wypoczynku. Szkodzi zdrowiu żołnierzy, jeśli podczas marszu rozdają wódkę jak dotychczas było w zwyczaju, przed pochodem jednak powinno wojsko posilić się herbatą, kawą, czokoladą albo mlekiem z chlebem, biszkoktami lub bułką pszenną. Podczas gorąca należy szyję mieć zupełnie odkrytą, a około brzucha potrzeba zawsze nosić pas wełniany a przy chłodnym powietrzu przywdziewać prócz tego kaftanik flanelowy, kurtę sukienną albo też według potrzeby i cieplejszą jeszcze odzież. Na okrycie głowy zaleca dr. Harrison lekką i wygodną czapkę. Kąpać powinien się każdy żołnierz trzy razy na tydzień. Co do pożywienia należy wystrzegać się zbytku potraw mięsnych. Europejczyk powinienby takie tylko wybierać żywności, jakie wydaje obficie ziemia indyjska, mianowicie bułki pszenne lub inne pszenne pieczywa jakoteż ryby i mleko. W używaniu goracych napojów ostrzega lekarz przedewszystkiem przed złemi trunkami bazarów. Lepiej już postarać się o dobrą wódkę angielską a najlepiej pić tylko piwo.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 17. grudnia. Lord Stratfordt przybył tu paropływem Lloyda „Jupiter“ z Konstantynopola. — Izba handlowa potwierdziła projekt względem założenia kasy zasiłkowej ku poparciu handlu jedwabiem. Subskrypcya dla dostarczenia funduszu oznaczonego na 3 miliony ma rozpocząć się natychmiast.

Paryż, 17go grudnia. Thouvenel niezostanie odwołany. — *Monitor* ogłasza dekret, mocą którego mają sprowadzane z zagranicy spirytusy podlegać opłacie cła przywozowego 25 fr. od hektolitru czystego alkoholu. — Słychać, że bank eskontowy ma zniżyć procent na 6%. — *Monitor* ogłasza traktat pocztowy zawarty z Austryą. — Zapewniają, że na przyszły tydzień nastąpi konferencya w sprawie uregulowania granicy besarabskiej.

Londyn, 18go grudnia. Bank angielski zakupił złota za 110.000 funtów szterlingów.

Rzym, 12. grudnia. Wielka księżna rosyjska, Helena, przybyła tu wczoraj.

Rzym, 14go grudnia. Wielka księżna Helena zabawi tu cztery miesięcy, najęto dla niej przepyszny apartament w „Hotel des Iles britaniques“ na Piaza del popolo. Także Królowa Krystyna przybędzie tu wkrótce.

Z **Piacency** donoszą z 14. grudnia: Ich Cesarzew. Mości Arcyksiążę Ferdynand Maxymilian i Arcyksieżna Charlotte przybyli tu dziś zrana w odwiedziny do księżny Rejentki, która wyjeżdżała naprzeciw nim aż do granicy, a po południu odjechali z powrotem do Parmy.

Parma, 15. grudnia. Na zasadzie przywileju udzielonego wicehrabiemu de Grassin i margrabiemu Rescalli przyzwolono założyć bezimienne towarzystwo do kopania węgla kamiennego w Sariano.

Sztokholm, 14. marca. W tej chwili doręczył rząd stanom propozycyę względem pożyczki w sumie 12 milionów talarów dla zapomożenia handlu i przemysłu. — Dziś ogłoszono kilka bankructw.

Z **Gałaczu** piszą *Gazecie augsburskiej* z 4. grudnia, ze korpus turecki posunął się az do Dunaju, by w razie potrzeby obsadzić Wołoszczyznę. Forpoczty kolumny tureckiej stały 2. b. m. tylko 4 godzin jeszcze od Ruszczuku. Wzburzenie na Wołoszczyźnie, mianowicie w stolicy, jest większe, niż przypuszczano.

Kurs lwowski.

Dnia 19. grudnia		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	52	4	55
Dukat cesarski	„ „	4	53	4	56
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	8	32	8	37
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	37½	1	38½
Talar pruski	„ „	1	34	1	35
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	10	1	11
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	78	—	78	33
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	77	10	77	40
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	82	30	83	15

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 18. grudnia o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 83¼–83⅜. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 92—93. — Lomb. wen. pożyczki z 5% 95½ — 96. Obligacye długu państwa 5% 80½—80⅝, det. 4½% 70¼–70⅜, det. 4% 63½–63¾, detto 3% 50—50½. detto 2½% 40¼—40½, detto 1% 16 — 16¼. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 96. — — Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 95 — — —. Detto Peszt. 4% 95 — —. Detto Medyol. 4% 94 — —. — Obligacye indemn. niższ. austr. 5% 88¼—88½, detto węgier. 77¾–78, detto galic. i siedmiogr. 77⅛–77½. detto innych krajów koron. 85 — 86. — Oblig. bank. 2½% 62 — 63. Pożyczka loter. z r. 1834 317 — 318. Detto z roku 1839 124½—124¾. Detto z r. 1854 106½—106¾. Renty Como 16⅞ — 17.

Galic. list. zastawne 4% 77—78. Półn. Oblig. Prior. 5% 84 — 84½.— Glognickie 5% 80 — 81. Obligacye Dun. żeglugi par. 5% 85—85½. Oblig. Lloydy (w srebrze) 5% 87 — 88. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 109 — 110. Akcyi bank. narodowego 973 — 974. Akcye c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 195⅞—196. Akcye niż. austr. tow. eskomp. 112½ — 113. — Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 235 — 236. Detto półn. kolei — — 174⅛. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 285⅞ — 286. Detto kolei ces. Eliz. po 200 złr. z wpłatą 30% 100⅛—100¼. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 93 — 93¼. — Detto cisiańskiej kolei żel. 100⅛—100¼. — Detto Lomb.-wen. kol. żel. 242¼ — 243. Detto Cesarza Franc Józ. wschod. kol. żel. 186¼—186½. Detto losy tryest. 104 — 104½. Detto tow. żegl. parowej 513 — 514. Detto 13. wydania 99 — 99½. Detto Lloyda 335 — 338. Peszt. mostu łańcuch. 60 — 61. Akcye młyna parowego wiéd. 57 — 58. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 19 — 20. Detto 2. wydania 29 — 30. Esterhazego losy 40 złr. 80 — 80½. Windischgrätza losy 24—24½.— Waldsteina losy 27– 27½. — Keglevicha losy 15¼ — 15½. Ks. Salma losy 42½—42¾. St. Genois 39½—39¾. Palffego losy 39 — 39¼. Clarego 39¼ — 39½.

Amsterdam 2 m. 90 l. Augsburg Uso 107¾. — Bukareszt 31 T. 266.— Konstantynopol 31 T. 470 — Frankfurt 3 m. 106½ l. — Hamburg 2 m. 78¾. — Liwurna 2 m. 105. — Londyn 3 m. 10 — 24. — Medyolan 2 m. 105½. — Paryż 2 m. 124½. — Cesarskich ważnych dukatów agio 9¼ — 9½. Napoleons'dor 8 21 — 8 22. Angielskie Sover. 10 33 — 10 34. Imperyał Ros. 8 33 — 8 34.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 19. grudnia.

Oblig. długu państwa 5% 80¾; 4½% —; 4% —; z r. 1850 —. 3%; 2½% —. Losowane obligacye 5% —. — Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 —. Wiéd. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcye bank. 973. — Akcye kolei półn. 1752½. Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburgskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parow. —. — Lloyd —. Galic. listy zast. w Wiédniu — —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. — złr.

Amsterdam l. 2 m. . Augsburg 107⅝ 3 m. — Genua — l. 2 m. Frankfurt 106¼ 2 m — Hamburg 79 2 m — Liwurna — 2 m. Londyn 10 — 22 2 m. Medyolan —. Marsylia 123¼ Paryż 123⅞ Bukareszt — —. — Konstantynopol —. Smyrna — —. Agio duk. ces. 8¾. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. —. 5% niż. austr. obl. indemniz. —; — detto galicyjskie 77½ Renty Como —. Pożyczka z r. 1854 106 1/16 — Pożyczka narodowa 83 5/16. C. k. austr. akcye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 289 fr. Akcye c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 198. Hypotekar. listy zastawne —. Akcye zachodniej kolei żelaznej —. Akcye kolei nadciskiej —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 19. grudnia.

PP. Hr. Dunin Borkowski Stanisł., z Polski. — Br. Doliniański Seweryn z Dolinian. — Gross Piotr, z Koniuszek. — Guzkowski Marcin, z Wybodowa. — Jabłonowski Ant., z Rawy. — Lukanz Józef, radca finans. i prz. pow., z Tarnopola — Pierzchała Ign., z Uszkowiec. — Przybysławski Wład., z Unicza. — Puzyna Kniaz, Józef, z Słobódki. — Tergonde-Coppieters, Teod., z Ł.dziny. — Zarzycki Tytus, do Chotyluba.

Dnia 20. grudnia.

PP. Borowski Maciej, z Hurki. — Jagiełowicz Ignacy, z Wiédnia. — Kępski Ludwik, z Purowszczyzny. — Kuczyński Leon, z Lubowa. — Van-Roy Edward, c. k. prz. pow., z Buska. — Hr. Starzeński Leopold, z Podkamienia. — Serwatowski Marcin Zen., z Rytarowiec. — Zagórski Mieczysław, z Podgórza.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 19. grudnia.

PP. Bogusz Adam, do Bortnik. — Czarnecki Jan, do Tarnopola. — Czajkowski Jan, do Bóbrki. — Fiedler Franciszek, c. k. kapitan, do Pragi. — Krajewski Mik., do Czech. — Obertyński Leop., do Stronibab. — Rubczyński Władysław, do Jaśniszcza. — Br. Romaszkan Mik., do Horodenki. — Szwejkowski Jan, do Radruża. — Schemiot Edw., do Brodów. — Sadowski Hier., do Czortkowa. — Gozdawa-Tyszkowski, Jan, do Kalnego. — Wybranowski Roman, do Szolomyi.

Dnia 20. grudnia.

PP. Bogdanowicz Józef, do Reklińca. — Gross Piotr, do Koniuszek. — Orłowski Okt., do Połowiec. — Romański Hip., do Złoczowa. — Rodakowski Wiktor, do Wiednia. — Strzelecki Wład., do Płuhowa. — Stojałowski Jul., do Szeptyc.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 18. grudnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	‴				
7. god. zrana	331.38	— 0.1°	86.3	północny mier.	pochmurno
2. god. popoł.	331.02	+ 3.0°	79.8	„ „	„
10. god. wiecz.	331.07	+ 1.8°	80.0	zachodni „	„

T E A T R.

Dziś na scenie polskiej ostatnio przedstawienie przed świętami: „**Marya Joanna** czyli **Kobieta z gminu**“, dramat w 5 aktach.

Jutro na korzyść tutejszego zakładu niemowląt wielka muzykalno-deklamacyjna akademia pp. braci Franciszka i Karola Dopplerów.

W sobotę po raz pierwszy opera niem: „**Beniowski** czyli **Ucieczka z Kamczatki.**“

Dziś w cyrku pana Slezacka nadzwyczajne przedstawienie w połowie na korzyść reżyszera p. Ludwika Duffaud, a w połowie na zbudowanie podnóża do zrestaurowanej już statuy hetmana Stanisława Jabłonowskiego; zakończy widowisko pantomima: „**Książe Normandyi**, czyli „**Odwiedziny Bertrama w piekle.**“

Dnia 19go grudnia 1857 roku wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym wowskim następujące pięć liczb:

81. 52. 80. 84. 37.

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 2. i 16. stycznia 1858 r.

K R O N I K A.

Angielskie ministeryum handlu otrzymało temi dniami dokładny roczny raport o wszelkich rozbiciach, które dotknęły angielskie okręta, i które wydarzyły się w 1856 roku na wybrzeżach zjednoczonego królestwa. Ta statystyka wypadków na morzu była poraz pierwszy 1850 roku ogłoszona. Od tego czasu prowadzone są listy od roku do roku z największą zupełnością i dokładnością, oraz wyjaśniają w każdym wypadku jazdę dokąd zdązał okręt, z czego składał się ładunek, miejsce, czas i bliższe stosunki wypadku a mianowicie przyczynę, równie jak i stan powietrza. Oprócz liczby potonionych i uratowanych, jest dokładne opisanie podawanych lub używanych do ratowania środków a oraz i dróg. Potrzeba takiej listy stwierdziła się w całej swej objętości. Obeznawszy się dobrze z niebezpiecznemi miejscami, można ujść niebezpieczeństwa, bądź objazdką tych miejsc, bądź utrzymywaniem tu łodzi do ratowania i innych potrzebnych przyrządzeń.

W upłynionym roku zatonęło na wybrzeżach zjednoczonego królestwa 1153 okrętów o 229.936 beczek ładugi, pomiędzy temi 34 parostatków, 546 większych okrętów żaglowych a reszta łodzie nadbrzeżne. Na miesiąc czerwiec przypadają tylko 32 rozbicia okrętów, na miesiąc styczeń 149, na luty 154, na listopad 129, na grudzień 166; 12 okrętów co wpłynęły na mieliznę, miały przeszło 1200 beczek ładugi, 338 miały 51 do 100, a 478 okrętów 101 do 300. Według mapy sporządzonej jedynie dla dokładnego oznaczenia miejsca rozbitego okrętu przypada na wschodnie wybrzeże od Denigenes do Pendland-Firth 506 rozbitych okrętów, a 307 na zachodnie wybrzeże od Landsende do Greenock; reszta przypada na Irlandyę i południowe wybrzeże. Co do przyczyn, tak je raport wylicza: rozbiło się 11 okrętów z braku przezorności, 2 z powodu pijaństwa, 9 z powodu niedbalstwa, inne 1131 rozbiły się wśród burzy i niepogody, albo że niemogły dojrzeć znaków lądowych, a płytkie miejsca niebyły zabezpieczone morskiemi strażnicami.

Według klasyfikacyi powietrza, zatonęło 19 okrętów podczas ciszy, 22 podczas cichego, 98 podczas miernego, 154 podczas świeżego wiatru, 184 przy ciężkiem powietrzu, 147 podczas burzy, 77 podczas ciężkiej burzy a 44 podczas orkanu. W niebezpieczeństwie życia znajdowało się w ogólności przy wszystkich tych rozbiciach okrętów w 1856 roku 2764 osób, z tych utonęło 521 osób.

Bezwładność człowieka, w brew rozpasanej wściekłości żywiołów, okazuje się dokładnie z małej liczby 28miu osób, którym powiodło się uratować bez obcej pomocy; 669 osób zawdzięczają swe życie innym okrętom albo ułamkom okrętu. Strażnicze i celne okręta uratowały 1184 osób, a 362 osób winne ocalenie życia w takich razach, gdzie prawie żadnej niebyło nadziei, jedynie wynalazkowi tak zwanego „Lifeboat“, które na niebezpiecznych miejscach ustawia codziennie dobroczynna opieka „narodowego towarzystwa ratowania okrętów.“ Statystyka przyczyniła się wielce do rozpowszechnienia tego wynalasku.